

זה הדבר

زوهدبرخ ZO HADEREKH

גיליון 7, 17 בפברואר 2016

סביבה ומעמד

לשערוויית זיהום האוויר בחיפה, לתחלואת העובדים בסרטן ולמכרה של כ"ל בשדה בריר יש מכנה משותף: בעל ההון מרוויח וכל היתר מפסידים

ידיעה שפורסמה ביומון "דבר" לפני 29 שנה

אלפים סובלים ממחלות קשות ועוד יסבלו בגלל תאווה בצע של בעל הון אחד. עובדה זו מלמדת ששאלת הסביבה היא שאלה אקולוגית, כלכלית ופוליטית – אך קודם כל שאלה מעמדית. בפגיעה מתמדת בסביבה לשם הצבר הון, יש המפסידים ויש המרוויחים. במקרה שלנו: רבבות משלמים וישלמו במשך עשרות שנים בבריאותם ואפילו בחייהם, ורק אחד, עידן עופר, אמור להרוויח. המערכה למען הסביבה היא מערכה מעמדית-פוליטית. ככזו היא צריכה לעניין לא רק את תושבי השכונות בהן עולה בהתמדה מספר החולים (והמתים!), ואת תושבי ערד והפזורה הבדואית. זו סוגיה מעמדית שעל ההסתדרות, כתנועה חברתית וכאגוד מקצועי הגדול במדינה, לצרף לסדר יומה. הנוסחה היא פשוטה: יותר קפיטליזם שווה זיהום מוגבר. פחות זיהום שווה יותר חיים.

בשאלתא דחופה שהגיש (10.2) במליאת הכנסת, חשף ח"כ דב חנין (חד"ש, הרשימה המשותפת), יו"ר שדולת הבריאות הציבורית, כי הנהלת הקונצרן המופרט כימיקלים לישראל (כ"ל) שבבעלות עידן עופר מסתירה מהכנסת נתונים על תחלואה בסרטן בקרב עובדי מפעל רותם-אמפרט שבנגב. לדברי ח"כ חנין: "ב-26 ביוני 2015 נדרשה הנהלת חברת כ"ל להעביר לידי ועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת נתונים על תחלואת סרטן בקרב עובדי מפעל רותם-אמפרט. היא טרם עשתה זאת, גם לאחר פניות חוזרות ונשנות של הוועדה".

עוד אמר ח"כ חנין, כי "ישנה גם סכנה גדולה לבריאותם של 55 אלף אנשים, יהודים וערבים, בסביבות ערד, כתוצאה מהקמת מכרה פוספטים. לכן הנתונים על אודות תחלואה בסרטן בקרב עובדים בעקבות חשיפה לפוספטים הם כל כך חשובים. מנתונים שהוצגו בפני הוועדה עולה, כי בארה"ב תחלואת עובדי מכרות הפוספטים בסרטן גבוהה פי 2.5 מאשר בכלל האוכלוסייה. אנחנו מכירים נתוני תחלואת סרטן בקרב עובדים גם ממקומות אחרים בארץ, למשל במתקן התפוזרת בנמל אשדוד, שם חלו עובדים כתוצאה מחשיפה לפוספטים, וקיבלו בעקבות כך פיצויים גדולים. לכן, העובדה שחברת כ"ל נמנעת מלספק תשובות לוועדה, למרות דרישות חוזרות, מעוררת סימני שאלה רבים. אי אפשר להגיד שכריית פוספטים היא טובה ובריא, אם לא מספקים את הנתונים המינימליים".

יצוין שהשאלתא הוגשה לשר הבריאות, אך הועברה משום מה לשר הכלכלה. מחזיק תיק הכלכלה הוא ראש הממשלה נתניהו, ומי שהשיב מטעמו בדיון היה ח"כ יריב לוי, המשמש כשר המקשר בין הממשלה לבין הכנסת.

מה יש לכ"ל להסתיר? מה שיש לבז"ן (בתי הזיקוק) במפרץ חיפה להסתיר? ומה הקשר בין כ"ל, בז"ן ומכרה הפוספטים שעלול לגרום למקרי סרטן רבים נוספים וגם לגירושם של מאות תושבים ערבים-בדואים היושבים על אדמות אלה? – כול העסקים האלה הם בבעלות איש אחד: איל ההון (ותושב לונדון!) עידן עופר.

דברים בשם אומרם

חתון בלתי נלאה

"מחבר מדור הטריטוריה היומי ב'ישראל היום', אביעד שמיר, הרהיב עוז וכלל במדורו שאלה המאירה באור שלילי את שנות שלטונו של ראש הממשלה בנימין נתניהו. השאלה התשיעית מתוך עשר השאלות היומיות נוסחה כך: 'באילו ממדינות OECD שיעור הילדים העניים הגבוה ביותר?'. התשובה, כמובן, היא מדינת ישראל. ואם זה לא מספיק – השאלה הראשונה דרשה מקוראי החינמון ידע בזהות העומד בראשו של ארגון זכויות אדם מרכזי".

(העין השביעית, 1.2)

התנועה הקיבוצית מייצרת עובדי קבלן

"ארגון העיתונאים, באמצעות עורכי-הדין ד"ר מורן סבוראי ואמיר בשה, יוצא נגד כוונת התנועה-הקיבוצית להפוך את עיתונאי 'ידיעות הקיבוץ' משכירים לבעלי מעמד של עובדי קבלן. לטענת הארגון, דרישה זו הונחתה על נציגי הוועד בעיתון ברגע האחרון, לקראת המועד שבו הייתה אמורה לפקוע זכאותם של העיתונאים לתנאי פרישה זהים לאלה של יתר עובדי התנועה-הקיבוצית. חברת מפעלות-התנועה-הקיבוצית בע"מ, אחד מתאגידי התנועה-הקיבוצית, מעסיקה את עובדי מערכת העיתון 'ידיעות הקיבוץ'. שבועון זה, המופץ בקיבוצים ובכמה מהמושבים בישראל, נוסד בשנת 1986 בשם 'קיבוץ' ובמשך עשור יצא לאור על-ידי 'דבר'".

(העין השביעית, 2.2)

נציג הקדמה

"ההנהגה הפלסטינית ברצועת עזה ובאזור יהודה ושומרון עסוקה בהמשך שרשרת השנאה וההסתה במקום להשקיע במערכת החינוך, הכלכלה והקדמה".

(האלוף יואב מרדכי, מתאם פעולות הממשלה בשטחים, הודעת דובר צה"ל, 3.2)

עסקה מלוכלכת: כיבוש תמורת זיהום

"הבוקר קראתי אודות הבהלה של תושבי חיפה מפני זיהום האוויר ואני קורא לכם לעבור להתגורר אצלנו בבקעת הירדן, אצלנו האוויר הנקי ביותר, איכות החיים הגבוהה ביותר והקררע בחינם – הצטרפו אלינו".

(דוד אלחייני, ראש מועצת בקעת הירדן, 3.2)

זה לא שלום, זו היפרדות

"התכנית הזו היא לא פתרון קסמים, כי אין אחד כזה, אני מבין שיהיו כמה שיחלקו עלי אבל אני לא מוכן להפקיד את עתיד מדינת ישראל היהודית והדמוקרטית בכפם של הפלסטינים. התכנית הזו לא מצריכה שיתוף פעולה של אף אחד, כי אני מאמין שאנחנו מספיק חזקים כדי לעשות זאת לבד כדי לשמור על ישראל יהודית ודמוקרטית. לתכנית קוראים ההיפרדות".

(ח"כ עומר בר לב, המחנה הציוני, 5.2)

העבודה ממציאה את ה"וועידה הביטחונית"

"לקראת הוועידה המדינית-ביטחונית ראו זאת כהזמנה לקחת חלק פעיל בדיוני ועידת העבודה לגיבוש מדינית לביטחון ועתיד מדינת ישראל".

(ח"כ חיליק בר, מזכ"ל מפלגת העבודה,

איגרת לחברי מפלגה, 5.2)

פתטי: "נתניהו בכלל לא מדבר כמוני"

"נתניהו בכלל לא מדבר כמוני. כשאני מותקף על זה שאני מדבר כמו נתניהו ואני שמעתי גם את אימן עודה וגם את זהבה גלאון וגם את שלי יחימוביץ' – כולם תוקפים אותי באותם מילים – אז אני אומר לך: אני עושה דבר נכון. מכיוון שאני אומר למחנה שלי 'בואו נצא רגע מן הקיבעון', ואני אומר למחנה 'אפשר למות צודקים או אפשר להגדיל אותו ולהתכתב עם המציאות'. זה כל ההבדל".

(ח"כ יצחק הרצוג, יו"ר העבודה, גל"צ, 31.1)

ברוגז לעולם

"הרפורמים הם קבוצת ליצנים שתוקעים סכין בתורה הקדושה. לעד ולעולמי עולמים לא תהיה הכרה בקבוצת הליצנים הזו, לא בכותל ולא בשום מקום אחר".

(ח"כ משה גפני, יהדות התורה, וואלה, 31.1)

סתירה

"מדינה מודרנית לא יכולה להחזיק צבא של המאה ה-21 באמצעות דת של לפני 3,000 שנה".

(אורן נהרי, 'ידיעות אחרונות', 5.2)

הווילה

"כן אמא, הכל בסדר. אין לך מה לדאוג. זו לא הפעם הראשונה שאני עושה טיול כזה. הכל יפה פה. אני יודע לשמור על עצמי. מה את שואלת? איך יש לי קליטה בנייד בלב הג'ונגל? קניתי מכשיר שיש לו אפשרות לעשות את זה בעצמו. איך זה לא הורס את הסביבה? אולי זה קצת עושה נזק, אבל לא נראה לי שזה יהרוס פה את הג'ונגל כל כך מהר. אמא, כמה פעמים צריך להגיד לך? חיות הטרף לא טורפות ככה סתם! הן תוקפות בני אדם רק אם הן מרגישות מאוימות. הראיתי לך את המחקר האחרון בנושא. הן יודעות להשיג את המזון שלהן, ואין מה לפחד. הנה עכשיו עברה לידי חיה מסוכנת – ולא קרה שום דבר.

רגע. מה זה? לא אמא תירגעני, זו לא חיה. זה גדר ענקית פה באמצע הג'ונגל. מי בנה את הדבר המכוער הזה? אני חייב להיכנס פנימה. איזו וילה ענקית בנו פה. מה פתאום, אמא! אין כאן חיות אחרי הגדר, רק וילה. גדולה בטירוף – זה שבנה אותה יושב בכלא מרוב שהיא גדולה ומכוערת.

אמא אל תיבהלי מהירייה – הם ירו בחיה שהתקרבה לגדר. החיה הלכה לתומה ליד הגדר, וירו בה. מה את רוצה שאני אעשה? ברור לי שהם הורסים את הטבע עם הווילה שלהם והיריות שלהם – רגע מה אתה מכוון אלי? מה אסור לדבר? מה עשיתי? אמאאאאאא..."

יוסי ס.

חיות טרף בשלטון

העליהם הנוכחי על בל"ד הוא חוליה בשרשרת ארוכה של מהלכים לצמצום המרחב הדמוקרטי ולישימוש במנגנוני מדינה לקידום אג'נדות לאומניות

מאת נמרוד פלשנברג

כדי למשול – טענה המצדיקה מראש כל מהלך, כל עוד הוא מקדם אג'נדה ימנית. זו גישה סמכותנית במקרה הטוב, ופשיסטית במקרה הרע.

נכון שמנגנוני השלטון עסקו מאז כינון המדינה בנישול ערבים, בתיעודף אתני, בייחוד אזורים והפלו בתקציבים, שלא לדבר על תפקידה של הממשלה בקידום ההון הפרטי והאינטרסים שלו. ובכל זאת, עצימות הדיכוי ובוטות ההצהרות גברו. הליכוד ושותפיו הסירו את שאריות המסכה הליברלית, ומאחוריה נחשף פרצוף לאומני, שוביניסטי, גזעני וחשוך.

ההידרדרות הלאומנית של מנגנוני המדינה ניכרת בכל: מינויים של אנשי ימין לתפקידים חשובים – רוני אלשיך השב"כניק למפק"ל המשטרה, יוסי כהן לראשות המוסד; מינויים לפי נוחות אישית של נתניהו, בין אם שרשרת החלפות תפקיד סביב שוד הגז, או מינוי מזכיר הממשלה לתפקיד היועמ"ש; חוק המימוש, שמקל על פרופילינג גזעני (ועל הטרדות מיניות בידי שוטרים); חוק העמותות נגד ארגוני זכויות האדם; מעצרים לא חוקיים של פעילי תעאיוש ושל מפגינים ערבים שתכננו הפגנות; וכמובן – מסע הרדיפה נגד התנועה האיסלאמית, והרדיפה המתעצמת של בל"ד. וזה רק מבחר קטן.

ייאוש כסחורה פוליטית

מהלכים קונקרטיים אלה לא נובעים מאינרציה, כי אם מהתגבשות מחודשת של האידיאולוגיה של נתניהו והשלכותיה על השלטון בישראל. בשמאל, אנחנו נוהגים להגיד שאין לימין תכנית – זו טעות. לאחרונה מציג נתניהו חזון ברור מאוד לגבי העתיד – לעד נחיה על חרבנו.

בשבוע שעבר הגדיל עשות והכריז כי צרינו יוסיפו לנסות לכלותנו לעד, ועל כן יש לגדר את המדינה כולה באמצעים טכנולוגיים משוכללים כדי להרחיק את "חיות הטרף", אך בעצם לבנות סביב ישראל מעין חומות כלא. נתניהו הקצין את תפיסת "הווילה בג'ונגל" של אהוד ברק ואת חזון "קיר הברזל" של ז'בוטינסקי. מבחינתו, כל הערבים וכל השמאל העקבי הם מקשה אחת, ואין נבדל בין דאעש לבין חד"ש – אלו גם אלו נציגי המזרח הברברי הנאבקים מול כוחות האור המערביים, שנתניהו נציגם.

הלקח העצוב מההתפתחויות האחרונות הוא, שייאוש מתגלה כסחורה פוליטית השווה לא פחות מתקווה. נתניהו מצליח להסית את הציבור הישראלי בעזרת נבואות זעם אפוקליפטיות שנועדו לחפות על המבוי הסתום של הכיבוש ושל הקפיטליזם החזירי.

מול הייאוש שורה נתניהו, עלינו להציג חזון של תקווה, של קיום משותף, של מאבק נגד הכיבוש והקפיטליזם. חזון זה מחייב אותנו לקרוא את המציאות המורכבת באופן מפקוק. להבין עד כמה הידרדרנו, וכמה הצד השני מצליח. רק מתוך הבנה של מנגנון התעמולה של הימין, נוכל למצוא שיטות לגבור עליו.

כשנתניהו הכריז על הוצאת הפלג הצפוני של התנועה האיסלאמית אל מחוץ לחוק, לפני שלושה חודשים, היה ברור כי המטרה הבאה תהיה בל"ד. אומנם, קשה היה לחזות כי המדרון כל כך חלקלק והגלישה כה מהירה, אך היה ברור שהימין הקיצוני הפך את בל"ד וחבריה לסדין אדום, וכי הקונצנזוס הישראלי מתיישר עם גישה זו. על הכוונת מטרה מרחיקת לכת יותר – לנצל את שעת הכושר כדי לאיין בכלל את ייצוג הערבים בכנסת בעזרת הקואליציה הכי ימנית שאפשר והאופוזיציה הנגררת ברובה. לכן, מקדם ראש הממשלה את 'חוק 90 הח"כים' – גרסה פרלמנטרית לתכנית ריאליטי, לפיה רוב מיוחס של ח"כים יוכל להשעות מהמשכן נציגי ציבור שאינם מוצאים חן בעיניים.

העליהם הצדקני שקדם להצעת החוק, אותו הובילו נתניהו ובנט, ואליהם הצטרפו גם קסניה סבטלובה ואילן גילאון (!) ורבים אחרים, ציץ בעקבות מפגשם של ראשי בל"ד עם משפחות פלסטיניות ממזרח ירושלים, שגופות בניהם שביצעו פיגועים מוחזקות בידי ישראל. נציגי בל"ד לא הספיקו להסביר את דרישתם ההומניטרית הבסיסית וכבר שטף את התקשורת גל חרון צדקני, מרושע ומתלהם. מעבר לשקרים הגסים לגבי אותו מפגש (שאת פרטיהם חשף רועי צ'יקי ארד במאמר ב"הארץ", 12.2), גל ההסתה וההיסטוריה המתוזמרת הזה הוביל לכרסום נוסף במרחב הדמוקרטי בישראל. הפעם זה מהלך של נתניהו עצמו, המבקש להעניק לרוב סמכות לקבוע את גבולות הייצוג הדמוקרטי של המיעוט, או במילים אחרות – להכפיף את חברי הכנסת מהאופוזיציה לאינטרסים של השלטון.

נבחר כדי למשול'

המהלך של נתניהו נובע מתפיסה מעוותת של נורמות שלטוניות הרווחת בימין, לפיה חברי הכנסת כולם, ונציגי הציבור הערבי בפרט, צריכים לייצג בראש ובראשונה את המדינה, כלומר את השלטון, ולא את הציבור שבחר בהם. כדי לזכות בלגיטימיות, על חברי הרשימה המשותפת לנהוג ב"ממלכתיות". כל ביקורת מסומנת מיד כבגידה. הממלכתיות עצמה היא כמובן פוליטית לגמרי: ציונית, לאומנית ואתנוצנטרית. "דמוקרטיה מתגוננת" הוא הביטוי הימני המכובס, אך ברור לחלוטין שמדובר במתקפה על עצם הייצוג של הציבור הערבי, על הדעות וההשקפות הרווחות בקרב.

מנגנוני המדינה בישראל נעשים יותר ויותר לאומניים. בדמוקרטיה ליברלית, מנגנונים אלה אמורים לשמר ניטרליות מסוימת, שמירת איזון כלשהו בין הדרג המקצועי של מנגנוני המדינה לבין הדרג הפוליטי אמורה לשמר נורמות בסיסיות של זכויות אדם ולהיות בלם בפני עריצות הרוב. אך בקדנציה הנוכחית של נתניהו (המכונה בסביבתו תקופת המקפצה, הקוראים יכולים לנחש למה), הסיסמה השלטת היא "נבחרנו

המשותפת). ההצעה קובעת, כי יינתן ביטוי הולם למגזרים השונים בחלוקת תקציבי משרד התרבות, וכי חלקה של האוכלוסייה הערבית לא יפחת משיעורה במדינה - 20%. ההצעה נועדה להגביל את שיקול דעתה של שרת התרבות בחלוקת תקציבי המשרד, וזאת בצל יוזמתה להתנות את תקציבי התרבות ב"נאמנות". בנימוקים להתנגדותה, אמרה השרה רגב כי אינה מקבלת את העיקרון לפיו חמישית מהאוכלוסייה צריכים לקבל חמישית מתקציב התרבות. ח"כ ג'בארין חשף נתונים קשים על תת-התקצוב של היישובים הערביים בתקציבי משרד התרבות, כפי שעלה ממפוי שעשה משרד התרבות בחודשים האחרונים: ב-100% מהיישובים הערביים אין מוזיאון; ב-100% מהיישובים הערביים אין בית ספר לאמנויות; ב-100% אין פעילות קולנוע; ב-80% מהיישובים לא קיימת פעילות של סל תרבות; ב-92% מהיישובים הערבים לא קיימת תמיכה של מנהל התרבות באמנים יוצרים; ב-72% מהיישובים הערביים לא קיימת פעילות בתחום האמנות הפלסטית וגלריות לאמנות.

נתונים אלה מעוגנים במסמך מפוי צרכים שהגיש משרד התרבות לבג"צ במסגרת עתירתו של ארגון מוסאוא נגד הפליית היישובים הערבים בתקציבי התרבות. להערכת ארגוני החברה האזרחית בחברה הערבית רק 3% מתקציב התרבות מועברים לחברה הערבית.

עובדים יותר מדי ומרוויחים פחות מדי

השבוע דחתה ועדת השרים לענייני חקיקה הצעת חוק של ח"כ דב חנין (חד"ש, הרשימה המשותפת) לקיצור שבוע העבודה ל-35 שעות, במקום 45 כפי שקבוע בחוק כיום. בדברי הסבר לחוק אמר ח"כ חנין: "הנתונים מראים ששבוע העבודה הישראלי הולך ומתארך בעוד השכר נשאר קפוא. אנחנו עובדים יותר ויותר, משתעבדים למקום העבודה, אבל למרות זאת, במקרים רבים לא מצליחים לגמור את החודש. אנחנו עובדים יותר שעות ביממה ומשקיעים הרבה פחות במשפחה, בכני הזוג, בחברויות, בפעילויות פנאי, בתרבות, בספורט, בכלייה ועוד. שעות העבודה המתארכות הופכות את העבודה במקרים רבים לקשה ומפרכת ואף פוגעת, על פי מחקרים, בפיריון העבודה. על פי הצינון הקפיטליסטי המגמה הזו רק תלך ותקצין, על כן המדינה צריכה להתערב ולהפחית את מספר שעות העבודה. ירוויחו מכך העובדים, אך בסופו של דבר גם החברה כולה". קיצור שבוע העבודה מ-45 ל-35 שעות הוא צעד חיוני מבחינת תנאי העבודה של ציבור השכירים בישראל אך הוא גם תרומה חשובה לצמצום היקף האבטלה: הודות לקיצור שבוע העבודה, ייקלטו בעבודה עובדות ועובדים נוספים. מספר שעות העבודה בישראל הוא מהגבוהים בעולם המערבי: 1,856 שעות בממוצע בשנה לעובד. אולם, לפחות ל-277 אלף ישראלים ימי העבודה הארוכים לא אפשרו אפילו לצאת ממעגל העוני, ויותר ויותר משפחות עובדות מצטרפות למעגל העוני. למרות העבודה המרובה, מבחינת שיעור העוני מדינת ישראל ממוקמת במקום השני מהסוף בין כלל מדינות החברות בארגון ה-OECD. על פי תכנית חדשה של ראש הממשלה, אנחנו עומדים לעבוד עוד יותר: הפיילוט שמקדם נתניהו יאפשר בשלב ראשון למעסיקים בעסקים חדשים להעסיק עובדים גם 12 שעות ביום – מבלי לשלם להם שעות נוספות, כל עוד לא עברו את המכסה שתחושב מעתה באופן חודשי במקום יומי. הצעתו של ח"כ חנין, שדחתה ועדת השרים לענייני חקיקה, תובא למליאה לקריאה טרומית בקרוב.

חד"ש: יותר אניפה בענף הבניה

"אני קורא את שמות האנשים שנהרגו בחודש האחרון בענף הבניה. הם ממוצא רוסי, ערבי ומזרחי – אלה הם השקופים. זה עניין פוליטי מעמדי. מההפקר הרצחני הזה יש אנשים שמרוויחים. אלה הם אויבי העובדים והמוחלשים" – כך אמר יו"ר הרשימה המשותפת ח"כ איימן עודה, בהפגנה מול משרד הכלכלה שארגנה סיעת חד"ש בהסתדרות נגד הקטל המתמשך בענף הבניה. זאת בעקבות העלייה המתמדת במספר הפועלים הנהרגים באתרי הבניה. "זה ביטוי נוסף לקפיטליזם החזירי" הוסיף ח"כ עודה.

עשרות פעילי חד"ש ומק"י, יהודים וערבים, לקחו חלק במשמרת המחאה (9.2) מול משרד הכלכלה, ביניהם חברי הכנסת עודה, דב חנין, עאידה תומא-סלימאן ועבדאללה אבו מערוף. בין המפגינים חברי סיעת חד"ש בהסתדרות ופעילי כוח לעובדים מירושלים. ח"כ חנין תבע בדבריו את הגברת האכיפה באתרים, יחד עם הוספת פקחים נוספים ושיפור בתנאיהם, החמרת הענישה על האחראים לתאונות ושקיפות אמיתית בענף. עוד הוא קרא לשר הכלכלה, בנימין נתניהו, לקחת אחריות ולהתפטר.

יצוין שמוקדם יותר באותו יום נערכה ישיבה מיוחדת בנושא בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת. ממנה עלה כי בעשור האחרון לא נשלל רישיון מקבלן כלשהו שעובדיו נהרגו או נפצעו בתאונות עבודה. רשם הקבלנים במשרד הבינוי והשיכון, אמנון כהן, מסר כי מהנתונים עולה כי בשנים 2006 עד 2016 אירעו 302 מקרי מוות של פועלים.

60 אחוזים מההרוגים בענף הבניה ב-2015 נפלו מגובה בעבודות שביצעו על גגות, פיגומים וליד פתחים במבנים. סיבות נוספות למוות היו התמוטטות חלקי מבנה, קירות או ציוד הנדסי, התחשמלות או פגיעה מחפץ. בחלק ניכר מהמקרים סיבת התאונה הייתה חוסר הקפדה על הוראות הבטיחות.

בהובלת השרה רגב: הכנסת דחתה

הצעת חוק לשוויון בתקציבי תרבות

מליאת הכנסת דחתה ברוב של 45 נגד 37 את הצעת החוק לשוויון בתרבות של ח"כ יוסף ג'בארין (חד"ש), הרשימה

שנה לרשימה המשותפת - מה הלאה?

מק"י וחד"ש ממלאות תפקיד עצום בהנהגת המיעוט הערבי, אך אין להן זכות קיום ללא מאבק יהודי-ערבי משותף

מאת רג'א זעאתרה

בחד"ש מדובר בעניין מורכב, לעתים קשה, אבל אפשרי בהחלט. הרשימה המשותפת אינה, ואינה צריכה להיות, אבן נגף בבניית חזית רחבה נגד הפשיזם, בקואליציות חברתיות, או בהתארגנות למען פתרון מדיני צודק. כך למשל העובדה שכל 13 חברי הכנסת של הרשימה התייצבו פעם אחר פעם להצביע נגד מתווה הגז, אינה מובנת מאליה מול מציאות של הפרד ומשול ושל הסוואת האינטרסים המעמדיים המשותפים ליהודים ולערבים.

לייצר חלופות משותפות

השאלה הצריכה להעסיק אותנו היום היא, כיצד לייצר פעילות פוליטית רחבה בציבור היהודי, כיצד להניע תהליכים בחזית המדינית, החברתית והדמוקרטית. השותפים בחזיתות השונות אינם חייבים להיות זהים ואחידים, אבל תפקידו של אוונגרד מהפכני הוא לגבש את הגרעין המשותף. זו חובתם של כל חברי מק"י וחד"ש, ערבים ויהודים כאחד. הקמת הרשימה המשותפת הייתה צעד נכון ומתבקש. אבל אסור לעצור שם. יש לעשות כל מאמץ כדי לייצר חלופות יהודיות-ערביות משותפות. עלינו לחזק יוזמות כמו "עומדים ביחד" היוצרות שותפות מאבק בשטח, ויכולות, בהינתן התנאים הנכונים, להבשיל לכדי שותפויות פוליטיות.

שנה אחרי הצעד המטלטל, הרשימה המשותפת נראית כמו פרויקט פוליטי טוב, אך לא מושלם. מול ממשלת ימין קיצונית המשרתת את מפעל ההתנחלות ואת משפחות הטייקונים, ופותחת במתקפה חסרת תקדים על האזרחים הערבים ועל הכוחות המתקדמים היהודים – ביסוס אחדות המאבק של הציבור הערבי היא אבן פינה בהתגוננותו של מיעוט לאומי מדוכא מול פשיזם גואה.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י), ובמרוצת השנים – החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון (חד"ש), הובילו היסטורית את אחדות המאבק של הציבור הערבי. גם בשנת 2015 חד"ש היא זו שהובילה את הרשימה המשותפת בבחירות שבהן לימין לא היה מה להציע מלבד הסתה והפחדה, ולמה שמכונה "השמאל הציוני" לא היה מה להציע מלבד גרסאות מרוככות ומגוחכות של נתניהו.

איומים על חייו של איימן עודה

המשטרה חוקרת איומים על חייו של יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש), דיווח העיתון "אל אתיחאד". האיומים כלפי ח"כ עודה גברו על רקע ניסיונותיו של ראש הממשלה לחוקק חוקים נגד חברי כנסת ערבים. בשבוע שעבר הביע עודה חשש, כי "באווירה עם סממני פשיזיה, יכול להיות שבל"ד תורחק מהכנסת. במקרה כזה נעתור יחד לבג"ץ. איני יודע מה בג"ץ יחליט. אני חושש שהרחקה תפגע קשות במרחב הדמוקרטי ובאוכלוסייה הערבית".

הצלחה ולצידה אתגר

בעיצומה של תקופת ייאוש, הצליחה הרשימה המשותפת להפיח תקווה גדולה. מול מסע הדה-לגיטימציה וההוצאה מהמגרש הפוליטי, הציבור הערבי בחר לשלוח מסר חד וברור: אנחנו כאן בזכות, אנחנו כאן כדי להישאר, ואנחנו מושיטים יד לכל כוחות הדמוקרטיה, השלום והשוויון, לכל המוחלשים, לשותפות בכל מאבק צודק.

כל אזרח ערבי באשר הוא ערבי נתון לדיכוי פוליטי ומעמדי. אבל חלקים הולכים וגדלים של החברה הישראלית כולה נקלעים יותר ויותר לדוחק כלכלי ולשלילת זכויות וחירויות. לזרם פוליטי המאמין שהסתירה אינה בין האינטרסים האמיתיים של שני העמים אלא בין כוחות של דיכוי לבין כוחות של שחרור, בין כוחות שמרוויחים מהמצב כפי שהוא לכווחות המשוועים לשינוי המצב הקיים – לא שמורה הפריבילגיה של לא לספק תשובות פוליטיות ומעשיות לשני העמים בארץ הזאת. למק"י ולחד"ש אין זכות קיום רעיונית, ערכית ופוליטית ללא המהות המעמדית, הגישה האינטרנציונליסטית והמאבק היהודי-ערבי המשותף. לפני שנה הדגשנו שהרשימה המשותפת אינה כור היתוך רעיוני, וכי כל מרכיב בה ישמור על זהותו הייחודית. עבורנו

ניתן לקבל את "זו הדרך" מדי שבוע בדואר אלקטרוני או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח תכתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לנסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205, תל-אביב, מיקוד 6126102

בחזית זו ואף להרחיבה. נרשמו ניסיונות חדירה, שלא צלחו, אבל אנו עומדים על המשמר בהגנה על קובאני. בשנה האחרונה למדנו שהקבוצות הטרוריסטיות חילקו בינן לבין עצמן את השטח ושקובאני "שייכת לדאעש".

ברוג'בה מספר חבלים כמו דג'זירה, במזרח, בהם אין כעת לחימה. במקומות אלה אנו מקימים את מוסדותינו ומעניקים שירותים לכלל האוכלוסייה. אבל בקובאני המצב קשה במיוחד. אנו מתקשים לשקם את הבתים ואת התשתיות, בייחוד בכל מה שנוגע בשירותי בריאות. אחת הבעיות המרכזיות בפני שיקום העיר היא טורקיה, החוסמת את המעבר ואינה מאפשרת להוביל חומרי בנייה.

בחבל אפריין (במערב רוג'בה) המצב קשה הרבה ביותר. בשנה האחרונה תקפו אותנו בארבע חזיתות כמה קבוצות טרור, ביניהן חזית א-נוסרה וג'יש אל-אסלאם. הן מנסות שוב ושוב לפלוש אל השטח שבשליטתנו על מנת לכבוש את הערים ואת הכפרים. אבל החלטנו להגן על האזור בכל כוחנו. האויב נמצא כעת כ-13 ק"מ משערי אפריין. כמו כן, תושבים ערבים מהאזור שנטשו את בתיהם מצאו מקלט באפריין – מה שמוסיף לקושי הקיים באספקת שירותים לכלל האוכלוסייה. ברוג'בה יש לנו כעת תושבים כורדים, ארמנים, ערבים ואשורים. אין אנו מבדילים ביניהם - כולם שווים.

אנקרה מאיימת להקים "אזור ביטחון" על אדמת הכורדים בסוריה. איך אתם מתייחסים להצהרות אלה?

הגבול שלנו עם טורקיה משתרע לאורך 600 קילומטרים. אנו שולטים על כ-510 קילומטרים. כל הגבול סגור מהצד הטורקי ויש מקומות בהם הצבא הטורקי יושב בשני צידי הגבול – כדי למנוע מעבר של אנשים וסחורות לצד הכורדי. אם נצליח לשחרר את 90 הקילומטרים הנתורים, דאעש לא יוכלו לקבל סיוע באנשים ובנשק מהצד הטורקי של הגבול. אנו חייבים להגן על העם, כי ההתערבות הזוהר לא תעשה זאת במקומנו, ואין לשכוח שבמהלך ההיסטוריה העם הכורדי היה קרבן למעשי טבח. כעת המדינה הטורקית פתחה במתקפה נגד הכורדים אזרחי טורקיה ואין מדינה היוצאת להגנתם.

לאחרונה הוקמו ה"כוחות הדמוקרטיים הסורים", בהשתתפות הכוחות הכורדיים ויחידות של לוחמים ערבים. במה מדובר?

זה כוח הנאבק כדי לגרש משטחה של סוריה את אנשי הטרור שפלשו אליה. אין, בינתיים, לכוחות הדמוקרטיים תכנית פעולה או מצע מעבר להגנה על סוריה. בקרב ה"כוחות הדמוקרטיים הסורים" ישנם לוחמים מכל העדות ומכל הדתות. חזית הלחימה שלנו, של הכורדים, היא רוג'בה; אבל הכוחות פועלים בכל סוריה והיעד הוא לחסל את דאעש.

מי הם מפקדי ה"כוחות הדמוקרטיים הסורים"?

שרשת הפיקוד בכוחות הדמוקרטיים אינה דומה לזו של כל צבא אחר בעולם. בפיקוד העליון יושבים 9 לוחמים ולצידם 35 נציגים. לכל קבוצה הנלחמת נגד הטרור יש נציג וההחלטות מתקבלות בצורה דמוקרטית. גם ליחידות הלוחמות הכורדיות יש נציגות בהנהגת הכוחות הדמוקרטיים והרווחנו את מקומנו ביושר: מאות נשים נפלו בקרב. תפקידנו בכוח הוא כפול: לבטא את ערכי הנשים והשוויון ולשמור על כך שהלוחמים, הגברים, ינהגו בהתאם לכך.

נסרין עבדאללה - מפקדת יחידות הלוחמות הכורדיות בסוריה:

אנו חייבים להגן על עמנו - הזרים לא יעשו זאת

נסרין עבדאללה, מפקדת יחידות הלוחמות בכורדיסטאן הסורית (חבל רוג'בה, על פי הגדרת הכורדים), נפגשה עם שליח העיתון הקומוניסטי הצרפתי "הומניטה" למזרח התיכון, פייר ברבנסי. שיחתם התנהלה על רקע פיצוץ שיחות המשא ומתן לשלום בסוריה, אליהן לא הוזמנה נציגות של הכורדים.

שליח האו"ם לסוריה סטפן דה מיסטורה הודיע ב-4 בפברואר על השהיית שיחות השלום בין הממשלה לאופוזיציה בז'נבה, שלדבריו יתחדשו ב-25 בחודש. שני הצדדים האשימו זה את זה בכישלון לפתוח במשא ומתן עקיף חרף הכנות ארוכות שנעשו בנושא בשבועות האחרונים. "יש עוד עבודה לעשות", הודה דה מיסטורה. עם זאת, הוא התעקש, כי "אין זה אומר שהשיחות נכשלו".

שנה לאחר סילוק אנשי דאעש מהעיר קובאני. מהו מצב הלחימה ברוג'בה?

אכן, לפני שנה שחררנו את קובאני אך אנו חוששים ממתקפת נגד של דאעש. לכן נאלצנו לתגבר את הכוחות

אחרית ימיו של גבי שושן

מאת יוסי ס.

למרבה הצער, גבי שושן עשה לא מעט טעויות בחייו. אחרי שלהקת "אחרית הימים" התפרקה, פתח שושן בקריירה כסולן. התקליט הראשון שלו - "נער שחור עיניים" זכה בהצלחה מסחררת, ושירים כמו "שש עשרה מלאו לנער" ו"בראשית" מושמעים בתכיפות עד היום. בשיא ההצלחה, הוא ניסה את מזלו בארה"ב, אך חזר משם לאחר עשור של כישלונות. מאז לא הצליח לחדש את ההצלחה של ימיו הראשונים, ונאבק זמן רב בהתמכרות לסמים. ישנם אמנים רבים הנשארים מחוץ לממסד. הם לא מושמעים ברדיו או בטלוויזיה, ובכל זאת שורדים בעזרת קהל קטן שנותר מחובר ליצירתם. זה קורה גם לאמנים שפעם זכו בהצלחה, ואז שינו את גישתם.

הבעיה היא תרבותית

איפה אם כן האחריות של הממסד? השרה רגב הציעה להקים תחנת רדיו לאמנים ותיקים, שתשדר שירים יפים וישנים. אבל תחנה כזאת לא תפתור את הבעיה של רדידות תרבותית האוכלת כל חלקה טובה. גבי שושן הצליח ב"שיער" וב"אחרית הימים" אף על פי שמדובר ביצירות אמנות לא קלות לעיכול. היום "שיער" עדיין מוצגת, אבל זה קורה כי הקהל מכיר את השירים, ואיש לא מנסה ליצור שם הקשר בין כיבוש וייטנאם לכיבוש פלסטין.

שירים בני 8 דקות, כמו שהיו ל"אחרית הימים", אינם מושמעים ב"פריים טיים" בגלל המלחמה על הרייטינג והשאפה לפשטנות. את ההזדמנות מקבלים זמרים קלילים יותר, ומשרד התרבות לא ממש מנסה לשנות את המצב.

אין צורך שמשרד התרבות ישלם פנסיה לאמנים, וזה גם עלול ליצור מצב בו תקודם אמנות שתנעם לאברי הממון והשליטה. כן יש צורך בשינוי בשדה התרבותי: להקנות לבני הנוער כישורים להתמודד עם יצירות תרבות מורכבות. כאשר השרה רגב תוקפת את כל אנשי התרבות המציגים מראה מול המציאות, היא פוגעת ברצון של האמן להעמיק, וכך נפגעים גם אמנים המנסים לחרוג מהמסרים הממסדיים. זה קורה לא רק לאמנים שיש להם דעות פוליטיות רחוקות מהקונצנזוס, אלא גם לכאלה שיצירותיהם מורכבות יותר ולא מתחנפות.

גבי שושן כבר לא איתנו, אבל תמיד יהיו כאלה שינסו לתרום לשינוי המציאות בעזרת האמנות. אולי הם לא יקבלו תמיכה, אבל הם אלה שישאירו משהו אחריהם. אין לי ספק, שכמה משיריהם של גבי שושן ושל להקת "אחרית הימים" יישארו הרבה אחרי שישכחו רבים מהשירים הפופולריים של ממלאי האולמות העכשוויים. יהי זכרו ברוך!

זכרות: "בתים מעבר למקף"

המעבדה למחקר חזותי של עמותת זכרות מבקשת לאתר בתים או חללים אורבניים ביפו שבעליהם הפלסטינים אולצו לעזוב ב-1948, שדייריהם יסכימו לפתוח אותם לקהל במסגרת הפרויקט "בתים מעבר למקף", שיתקיים בפעם השנייה במאי 2016 לציון יום הנכבה ה-68. הפרויקט מבקש לתעד ולהעלות מודעות לזיכרון ולהיסטוריה המחוקת של העיר יפו, המודרנית מבין ערי פלסטין, שהפכה ליפו שמעבר למקף, המחבר לכאורה ומפריד בינה לבין תל אביב. הפרויקט יכול אירועים אמנותיים בבתים ובחללים שייפתחו לקהל במשך שלושה ימים במאי (בשעות מוגדרות) וספורים אלטרנטיביים בעיר.

תיעוד הפרויקט שהתקיים במאי 2015

<http://zochrot.org/he/gallery/55847>

סופו של הזמר יליד מרוקו גבי שושן (1950-2016) היה מר ועצוב. על הגורמים לכך, וכיצד ניתן למנוע את האסון הבא, מתנהלים ויכוחים. כזמר, גבי שושן לא היה מכור לחיבת ההמון, ובזמנו זה לא הפריע לו.

בניגוד למרבית הכוכבים של שנות ה-60 וה-70, שושן לא התחיל את הקריירה שלו בלהקה צבאית. הוא החל להופיע בלהקות קצב, שהופיעו במקומות חשוכים ורחוקים מהממסד ומהשירים ששלטו באותה התקופה ברדיו. הלהקה הראשונה בה נחל הצלחה, "השוקולדה", לא שרה בעברית, ובכך פסלה עצמה מראש להצלחה ממוסדת. לאחר מכן שיחק ושר במחזמר החתרני "שיער" – וזו הייתה הצלחה מסחררת. המחזמר הוצג מאות פעמים, ושושן היה לכוכב מבלי להתגמל אמנותית.

באותה תקופה, שירי ארץ ישראל קליטים וקלילים שלטו בכיפה. שושן הוכיח שגם זמרים אחרים יכולים להצליח. משם הייתה קצרה הדרך ללהקה המפתיעה ביותר של שנות השבעים: "אחרית הימים". ההרכב שר וניגן בצורה שונה לחלוטין מכל מה שהיה מקובל לפנייהם. ההצלחה הייתה צנועה, אך כמה משיריהם נותרו פופולריים עד היום.

לא רק שושן נאבק

בדברינו על המצב הקשה אליו נקלע גבי שושן, לא נתעלם ממצבם של שאר חברי הלהקה: מירי אלוני מצאה עצמה שרה ברחובות ומקבצת נדבות; חבריו של זהר לוי ערכו ערב הוקרה עבורו כדי למנוע את פינוי מדיירתו; גם עבור יצחק קלפטר נערכו ערבי הוקרה בעבר עקב מצבו הכלכלי, ובשנים האחרונות גם עקב מצבו הרפואי. נדמה שמתוך החבורה, רק אלי מגן הצליח לשרוד, והסיבה היא ככל הנראה עבודתו כנגן קלאסי, ממנה ניתן להתפרנס. לא קל להיות מוסיקאי בישראל. אבל לא בכל אשם הממסד. תמיכת הממסד באמנות ובאמנים בהחלט אינה מספיקה, אבל ישנם גם גורמים אחרים, כמו הכרעות מוטעות, התורמות להידרדרותם.

דיון וסרט בירושלים

המכללה החברתית כלכלית וסינמטק ירושלים מזמינים לדיון ולהקרנת סרט בסדרה "הטכנולוגיות החדשות וחדירה לפרטיות", ביום רביעי, 17 בפברואר בשעה 20:00. ד"ר הלל בן-שושן ירצה בנושא "אויבי המדינה ומדינות אויב - על גבולות המותר והראוי באיוסף מודיעין". לאחר הדיון יוקרן הסרט "אויב המדינה" של רידלי סקוט (ארה"ב, 1998).

כרטיסים: רגיל – 39 שקלים; למנוי הסינמטק –

הכניסה חינם; כרטיס בהנחה, 20 שקלים.

מוכרחה להמשיך להיאבק

בפרטנר נערכים לסכסוך עבודה

ועד עובדי פרטנר פנה לאגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות וביקש להכריז על סכסוך עבודה, לאחר שהמשא-ומתן עם הנהלת החברה הגיע למבוי סתום. עובדי פרטנר, יחד עם נציגי ההסתדרות, מנהלים עם הנהלת פרטנר משא-ומתן ארוך ורצוף משברים. זאת, לאחר שכבר נחתמו הסכמים קיבוציים בחברות סלולר גדולות נוספות כגון סלקום ופלאפון. בוועד הביעו חוסר שביעות הרצון מהתנהגות ההנהלה העומדת להוציא עשרות מיליוני שקלים על מיתוג מחדש, אבל אינה מוצאת את הכסף הנדרש כדי להענות לדרישות עובדיה.

כנס על מעצור קטינים במזרח ירושלים

הכנס יתקיים במסגרת האסיפה הכללית החצי-שנתית של אמנסטי אינטרנשיונל ישראל, ביום שישי הקרוב, 19 בפברואר, החל בשעה 10:00, בכנסייה הסקוטית ע"ש סנט אנדרוס, רחוב רמז 1, ירושלים. מאות קטינים פלסטינים במזרח ירושלים נעצרים מדי שנה, בעיקר על רקע המתרחשות הפוליטית הגוברת בעיר. חוק הנוער הישראלי המתקדם, החל על קטינים ישראלים, אינו חל במקרים רבים כאשר מדובר בנער פלסטיני. מעצרים בשעת לילה תוך הפעלת אלימות, חקירות ללא נוכחות הורים, מניעת מזון ומים מהעצירים הנערים, מעצר ממושך ללא גישה לשירותי חינוך ורווחה – כל אלה שכחים ביותר במזרח העיר.

תנוד"י: אירוע הוקרה לפעילות בולטות

לקראת יום האישה הבינלאומי, שיחול ב-8 במאוס, תערוך תנועת הנשים הדמוקרטיות בישראל (תנוד"י) אירוע הוקרה לפעילות שבלטו בתחומי החברה, הפוליטיקה והתרבות. האירוע יתקיים במתנ"ס עירוני של יפיע שליד נצרת, בשבת, 5 במאוס, החל בשעה 15:00. בין מקבלות תעודות ההוקרה: הזמרת אמל מורקוס, השחקנית סמיה קזמוז-בכרי, עו"ד נאילה עטייה, חברת הכנסת לשעבר תמר גוז'נסקי, חברת מועצת העיר חיפה לשעבר עדנה זרצקי והעיתונאית הנאא מחמיר. ישתתפו באירוע מזכ"ל תנוד"י, פתחיה סגיייר; ראש מועצת יפיע, עמראן כנאנה, ונציג קרן רוזה לוקסמבורג בישראל, צפרייר כהן. במהלך האירוע הפתוח לקהל תיערך תכנית אמנותית.

תיקון השמטה:

בעמוד השער בגיליון הקודם של "זו הדרך" (10.2), בטור השני בשורה השנייה מהסוף צ"ל: "אל תשתקי, תתלונני".

עשרות רבות של מפגינים, ביניהם פעילי חד"ש ומק"י, השתתפו בשבת (13.2) בהפגנת תמיכה בסרבנית הכיבוש תאיר קמינר – שזו תקופת כליאתה השנייה בגין סירובה לשרת בצבא ולהשתתף בכיבוש ובדיכוי העם הפלסטיני. ההפגנה נערכה מול כלא 6 ובמהלכה קרא ד"ר ישי מונחין, מראשי "יש גבול", לשחרורה המידי של קמינר.

תאיר קמינר: מסרבת לשרת את הכיבוש

במהלך ההפגנה הקריאה אמה של קמינר, סיביל גולדפיינר, חלקים ממכתב שכבתה סרבנית הכיבוש בין כתלי הכלא: "לא פשוט בכלא – התאים הלא נוחים, היחס הנוקשה מהמפקדות, הניתוק מהטלפון הסלולארי ומהעולם בכלל; המשמעת, הקור, העייפות, הפחד להיתפס ולהיענש על כל שטות – כמו כפתור פתוח בחולצה; הידיעה שאת נעולה מאחורי סורג ובריה ואת לא יכולה ללכת. כל אלה קשים, אך החוויה הקשה מכל עד כה הייתה דווקא בשיחה עם חברותיי לתא אשר טענו שצריך 'להרוג את כל הערבים', 'לעשות להם שואה'. ודאי אתם מדמיינים שיח מתלהם או מריבה מלהטת. אבל הדברים נאמרו ברוגע ומתוך שיקול דעת, בפיהן של בנות נחמדות וחכמות שהכרתי. ואולי אני תמימה מדי? זו הייתה סיטואציה מפחידה".

קמינר סיימה את מכתבה במילים: "עדיין עולות בי צמרמורות. אני חייבת להמשיך להיאבק, כי הבנתי שהמצב חמור משתיארתי. לפעמים קשה לזכור ולהפנים שאני לא כאן כי עשיתי משהו רע, אלא כי בחרתי להיאבק נגד משהו נוראי. אני חלק מקבוצת אנשים שאכפת להם מהמדינה ומבני אדם. המאבק שלנו ארוך אך אסור לנו לעצור עד שנצליח. אני חלק מהמאבק לסיום הכיבוש. חלק ממאבק למען השלום ולמען דמוקרטיה ושוויון. ולכן, אני משוכנעת שאני החיילת הכי מחויבת בכלא".

אבלים על מותו של

שבת דוד

מנהיג עובדים מסור ושוחר שלום וצדק

חבריו בחד"ש תל אביב